

An overhead photograph of an archaeologist working in a trench. The archaeologist is wearing a dark green t-shirt and olive green cargo pants, sitting on the ground and focused on a task. The trench is filled with various archaeological tools and equipment, including a red bucket, a yellow bag, a blue tray, a white box, and several small plastic bags. The background shows the earthen walls of the trench and some stone blocks on the right side.

ÚVOD DO ŠTÚDIA

archeológie Predného východu

OSNOVA

1. **Úvod** do problematiky, **predstavenie** nášho oddelenia
2. **Počiatky bádateľského záujmu: stredovek**
3. **Počiatky bádateľského záujmu: starožitnícka etapa**
4. **Anglickí, francúzski bádatelia v 19. storočí**
5. **Výskumy pred prvou svetovou vojnou: Babylon, Aššur**
6. **Bedřich Hrozný a rozlúštenie chetitského jazyka**
7. **Alois Musil: moravský Lawrence z Arábie?**
8. **Leonard Woolley a zrodenie predovýchodnej terénnej archeológie (1920)**
9. **Ženy v predovýchodnej archeológii: Gertrude Bell, Kathleen Kenyon, Dorothy Garrod...**
10. **Medzivojnové obdobie: Francúzske výskumy, nemecké výskumy**
11. **Henri Frankfort a zrod predovýchodnej archeológie ako historickej disciplíny**
12. **Vývoj po roku 1945: interdisciplinárny prístup, orientácia na problémy,**
13. **Vývoj po roku 1945: postprocesuálna archeológia, komunitné projekty, súčasný stav disciplíny**
14. **Významné pracoviská** venujúce sa archeológii Predného východu
15. **Významné periodiká** vzťahujúce sa k archeológii Predného východu
16. **Významné osobnosti** súčasnej predovýchodnej archeológie
Kto je kto: Ian Hodder, Klaus Schmidt, Reinhard Bernbeck, Susan Pollock, Roger and Wendy Matthews, atď.

CHARVÁT, Petr. Archeologie na Blízkém východě: první dvě století. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2015. iii, 196 stran. ISBN 978-80-7290-830-1.

ODDELENIE PAPV

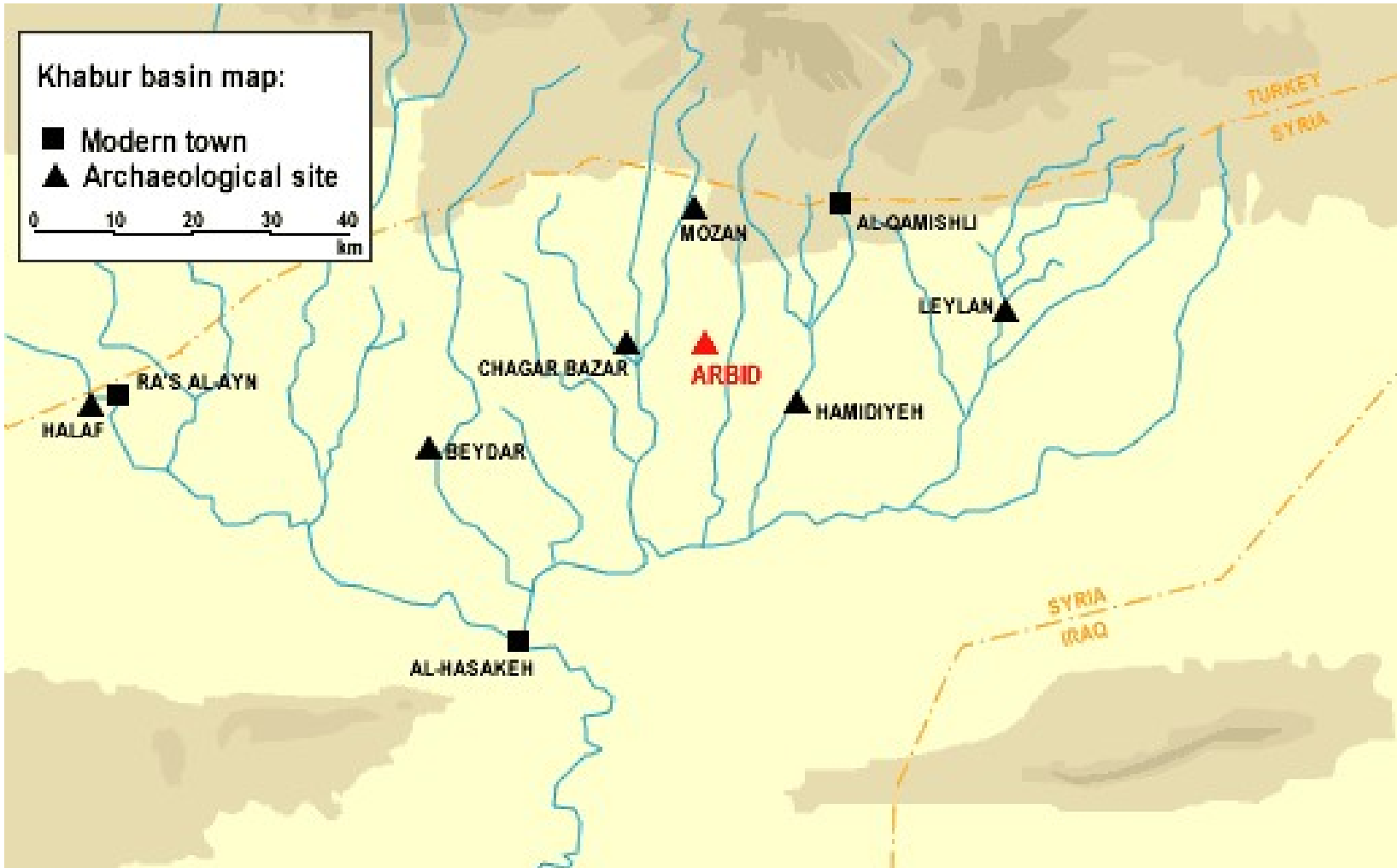
- ❖ Založenie oddelenia
- ❖ Výskum v Sýrii (2004-2010)
- ❖ Hlavné ciele a vízia nášho oddelenia
- ❖ Súčasný stav a reakreditácia oboru
- ❖ Špecifiká oboru

VZNIK ODDELENIA

- ❖ Oddelenie bolo založené z iniciatívy prof. Zdeňka Měřínského a Inny Mateiciucovej **v roku 2009** ako prirodzené vyústenie aktivít v Sýrii
- ❖ Myšlienka: naviazať na 100 rokov starú **tradíciu** českých archeologických výskumov v tomto regióne začatú Bedřichom Hrozným a Aloisom Musilom
- ❖ V Sýrii do r. 2010 skúmaný pahorok **Tell Arbid Abyad** – tzv. ghost tell z obdobia kultúry haláfskej

Sir Max Mallowan

Archeológ, spolupracoval s **Leonardom Woolleym** na lokalite Ur

Ako prvý skúmal oblasť **okolo rieky Khabur**, popísal keramiku Khabur ware
Skúmal lokality Tell Arpachiyah, Tell Brak a Chagar Bazar, ale podnikol malý výskum aj na lokalite **Tell Arbid**, kde našiel doklady osídlenia z doby bronzovej

Manžel spisovateľky **Agathy Christie**
Ich spoločný život v Sýrii popísala v autobiografickej knihe *Come, tell me how you live*

ŠPECIFIKÁ ODDELENIA

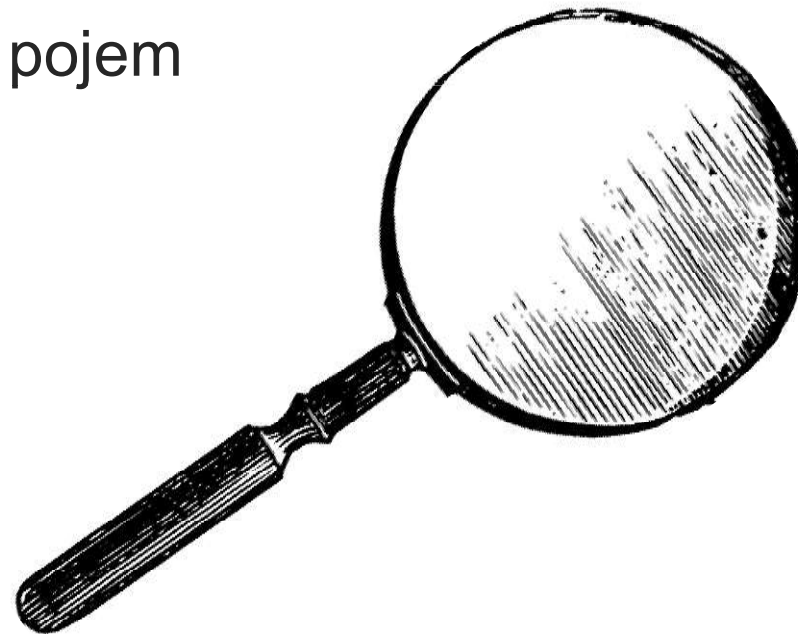
Aplikovaný výskum

Výuka zahraničných odborníkov

Prepojenie s kultúrnou
antropológiou

Cvičenie #1

Čo pre vás znamená pojem
PREDOVÝCHODNÁ
ARCHEOLÓGIA?

Predovýchodná archeológia: AKO JU DEFINOVAŤ?

- ❖ **Politické a kultúrne konotácie** pojmov Orient, Mezopotámia, Blízky, Stredný či Predný východ
- ❖ Novšie sa používa i **neutrálnejšie označenie**: Západná alebo Juhozápadná Ázia
- ❖ Vývoj disciplíny je prepojený s **kolonialistickými tendenciami** a „západným“ vnímaním Blízkeho východu + je prepojený i s politickým záujmom o túto oblasť
- ❖ **Podceňovanie** prínosu Arabských intelektuálov
- ❖ **Eurocentrismus**
- ❖ **Chronologické** vymedzenie
- ❖ **Tellová archeológia**

Biblická archeológia

Vedecká disciplína, ktorá sa zaoberá štúdiom materiálnych pozostatkov spoločností vyskytujúcich sa v Starom a Novom zákone, ich históriu, kultúru identitu, mobilitu, mestá, konflikty, atď. Používa rovnaké metódy a postupy ako predovšetkým archeológia, rozdiel je, že predovšetkým archeológia nerozlišuje, či sa jej objavy nejakým spôsobom vzťahujú k Biblii

Sústredí sa primárne na oblasť Svätej zeme Nie je nutne spojená s náboženstvom a vierou, ale Bibliu považuje za predmet výskumu

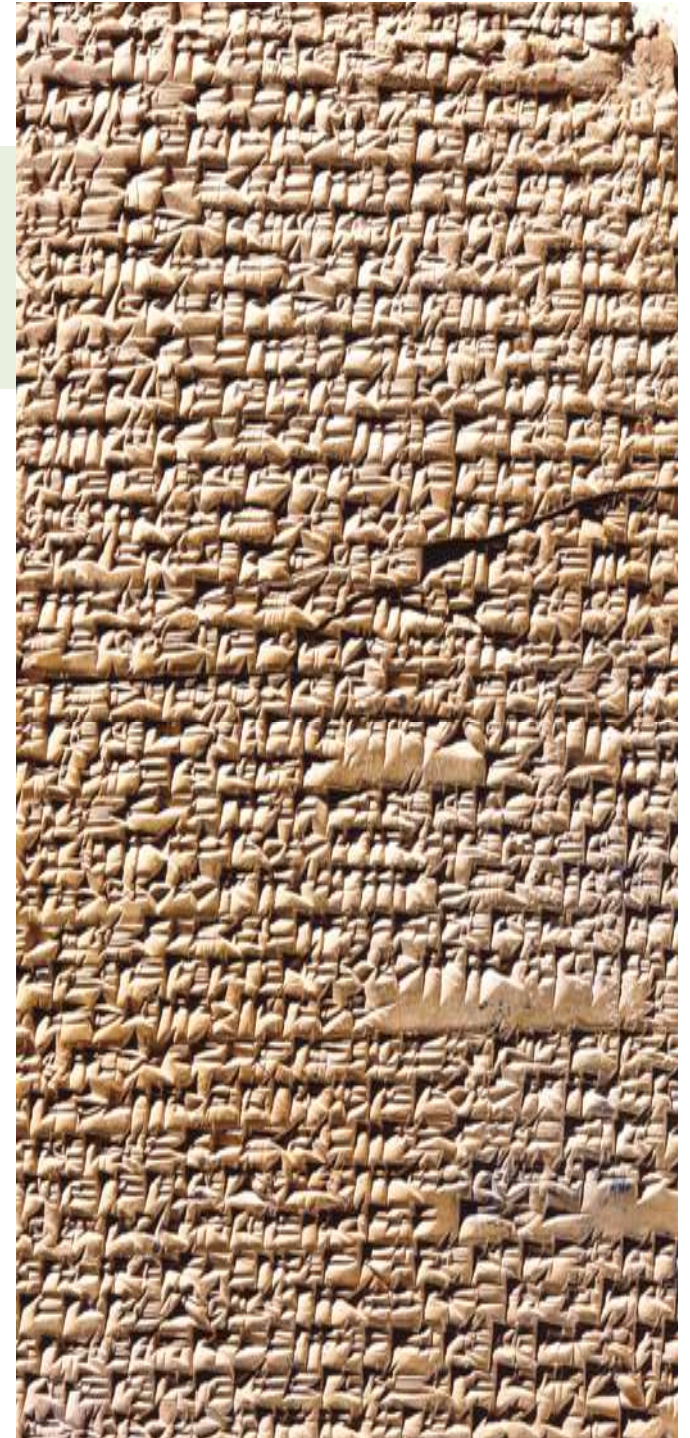
Asyriológia

Zahrňa archeológické, historické a lingvistické skúmanie nielen starovekej Asýrie, ale celej Mezopotámie

Hlavným predmetom záujmu sú kultúry používajúce klinopis (Sumer, Akkad, Babylónia, Asýria, ale aj Gutejci, Amoríti, Kassiti, Aramejci, atď.)

Základom je znalosť niekoľkých starovekých jazykov

Zrod disciplíny podnietilo rozlúštenie klinopisu

Čo vlastne myslíme pod pojmom PREDNÝ VÝCHOD?

- ❖ Stredný východ
- ❖ Blízky východ
- ❖ Predný východ
- ❖ Mezopotámia, Levanta
- ❖ Orient

Územie dnešnej Irackej a
Sýrskej arabskej republiky,
Tureckej republiky, Iránskej
islamskej republiky
Palestína a Egypt

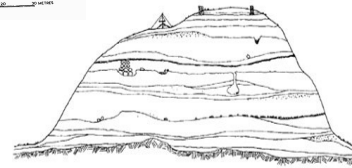
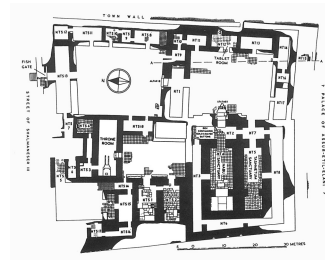
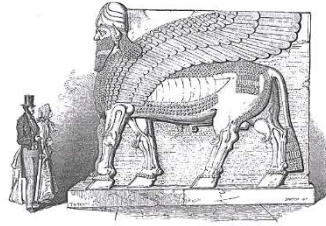
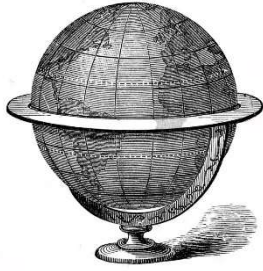
Robotník = ten s lopatou, robí prácu
Archeológ = ten so štetcom, robí kariéru

Tieto rovnice dnes už
NEPLATIA!

Stredovek

Počiatky do roku 1808: STREDOVEK

❖ Zatiaľ žiadne vykopávky, iba cesty pútnikov do Svätej zeme, ktorí vo svojich dielach príležitostne podávajú správy o ruinách starovekých miest.

❖ Arabskí zemepisci:

Abú-l-fidá
Ibn Haukal
Ja'kúbí, Jákút

❖ Judaistickí pútnici:

Benjamín z Tudely
Petachja z Řezna

❖ Kresťanskí pútnici:

Riccoldo da Monte Croce

Arabskí zemepisci

Abu'l-Fida

- ❖ Kurdský historik, zemepisec a vládca Hamy (Ayyubid dynasty). Autor knihy: **The memoirs of a Syrian prince: Abu'l-Fidā', Sultan of Ḥamāh.**
- ❖ Zapájal sa do vojenských výprav, hlavne proti križiakom. Je po ňom pomenovaný kráter Abulfeda na Mesiaci.

Ibn Hawkal

- ❖ Najvýznamnejšie dielo je spis **Ṣūrat al-'Arḍ** (Tvár Zeme): popisuje islamský svet od Indie po Maroko, ale aj Španielsko, Sicíliu.
- ❖ Posledných 30 rokov života strávil cestovaním
- ❖ Písal o svojich vlastných zážitkoch, ktoré doplnil informáciami od kupcov, pútnikov a zo staršej literatúry

Benjamín z TUDELY

- ❖ Rabín narodený v Španielsku
- ❖ Mezopotámiu navštívil v rokoch 1160 – 1173
- ❖ Z Palestíny zamieril do oázy **Palmyra**, kde prekročil Eufrat, pokračoval do **Mosulu**
- ❖ O Mosule správne poznamenal, že leží neďaleko starovekého hlavného mesta Asýrie: **Ninive**
- ❖ Po návrate napísal **cestopis v hebrejčine**, ktorý popisuje navštívené krajiny 100 rokov pred Marcom Polom (zahrňuje Rusko, Čínu a Indiu, ale správy sú dosť nevierohodné, prínosom je popis každodenného života v 12. storočí)
- ❖ ŠEDINOVÁ, Jiřina. **Dva stredoveké hebrejské cestopisy**: Cesty rabi Benjamina blahé paměti.

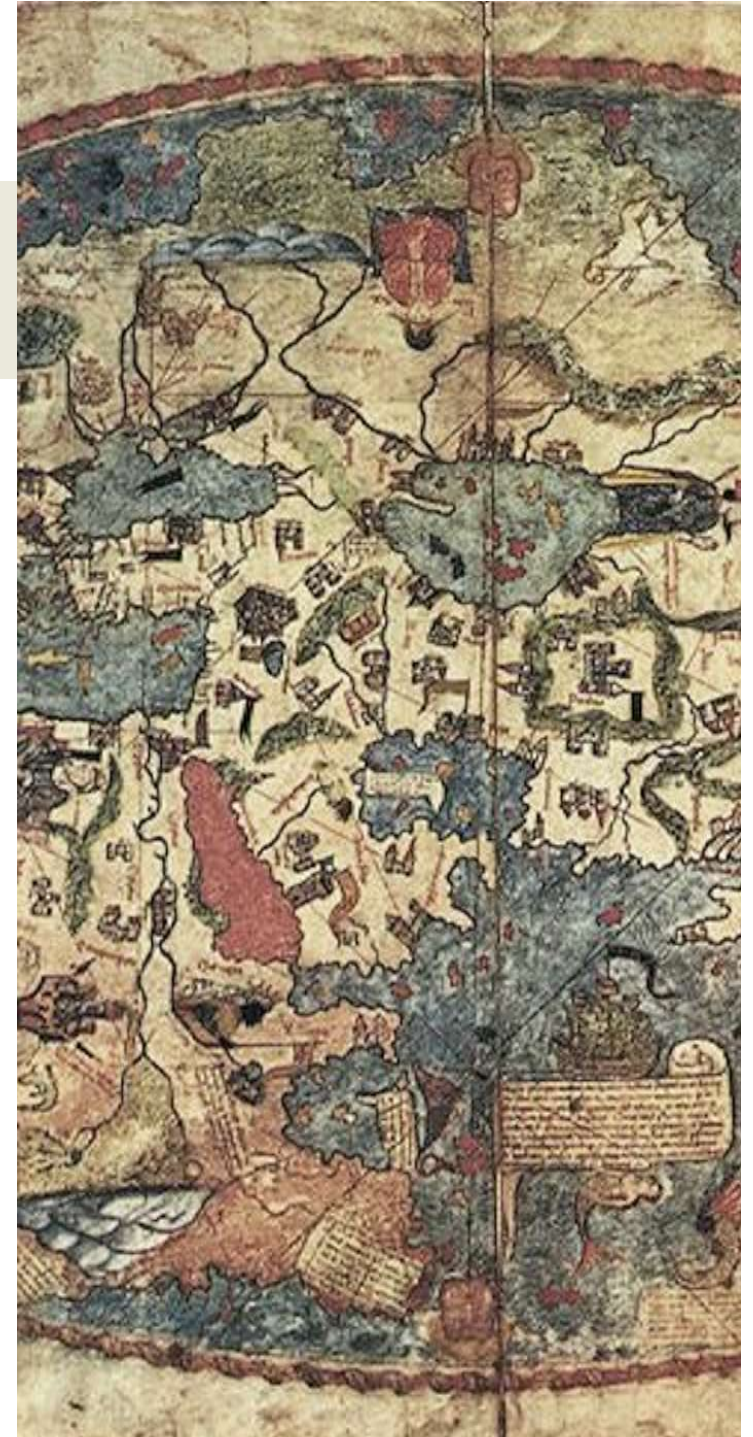
Ricoldo da MONTE di Croce

- ❖ Narodil sa okolo roku 1243 vo Florencii
- ❖ Ako 24-ročný vstúpil do **dominikánskeho rádu**
- ❖ Roku 1288 vykonal púť do Svätej zeme a stal sa misionárom v **Bagdade**
- ❖ R. 1291 sa do počul o páde križiackej dŕžavy **Akko** (Acre) a napísal sériu 5 dopisov, v ktorých vyjadruje svoje sklamanie, skepsu a horkosť z neúspešného dobývania Svätej zeme kresťanmi
- ❖ R. 1295 musel z Bagdadu ujsť v **prestrojení** za moslimã, aby unikol perzekúcii zo strany Mongolov
- ❖ Vedel po arabsky a študoval Korán, písal **polemické teologické spisy** proti Islamu (*Contra legem Sarracenorum*)
- ❖ Svoje **evangelizačné cesty** po Mezopotámii popísal v diele *Itinerarium*, ktoré napísal ako misijnú príručku

Nicolo de CONTI

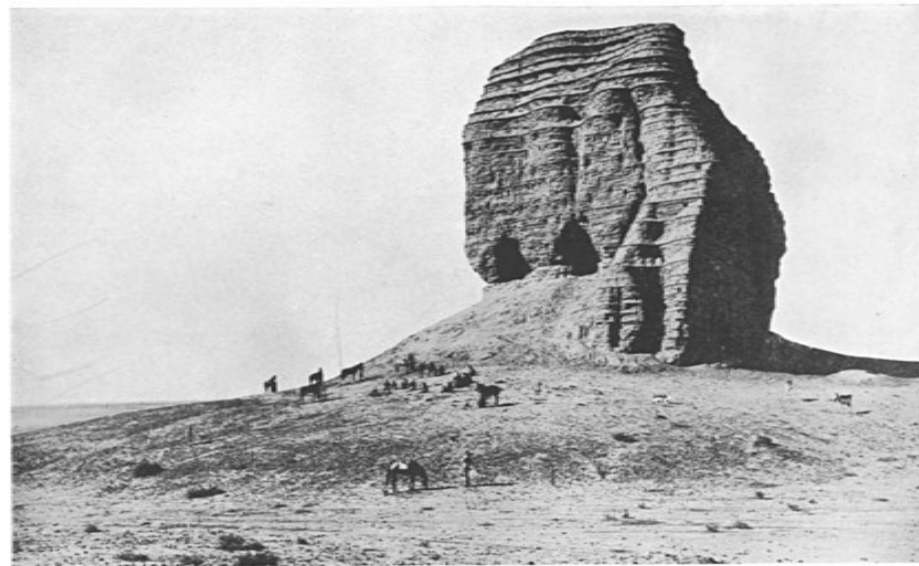
- ❖ Benátčan, žil v rokoch 1395 – 1469
- ❖ Obchodník
- ❖ 25 rokov cestoval po Blízkom i Ďalekom východe (India, Čína, Sumatra)
- ❖ Okolo r. 1419 opustil Taliansko a usadil sa v Damašku, kde sa naučil arabsky, neskôr navštívil Irán, kde sa naučil perzsky
- ❖ Vo svojom diele zmieňuje zikkurat v Akarkúfe pri Bagdade (dodnes 40 m vysoký), ktorý pokladal za časť Babylonu
- ❖ Jeho poznatky výrazne ovplyvnili dobovú kartografiu
- ❖ Na cestách sa vydával za moslima, plavil sa aj na moslimských lodiach

Zikkurat v Aqar Kufe (Dur Kurigalzu)

Zikkurat v Aqar Kufe
bol viditeľným
starovekým
monumentom po celé
stáročia.

Slúžil ako orientačný
bod pre karavany a
modernú dopravu
blížiacu sa do
Bagdadu.

The remains of the ziggurat of Dūr Kurigalzu at 'Aqar Kūf near Baghdād.

Zikkurat v Aqar Kufe (Dur Kurigalzu)

Počas vlády Saddáma Husseina bol zikkurat súčasťou projektu reštaurácie a v 70tych rokoch zrekonštruovali jeho najnižší level, pričom iracký pamiatkový direktorát tu podnikol vykopávky.

Zhrnutie prvej lekcie

Zatiaľ žiadne vykopávky ani akademický záujem

Staroveké lokality (napr. Ninive, Zikkurat v Akarkufe) sú okrajovo zmieňované- v Európe o nich vzniká povedomie

Správy prinášajú pútnici a obchodníci
Kartografia, “odkrývanie mapy”

Prezentácie študentov: ZADANIE

Vyberte si ľubovoľnú lokalitu na Prednom východe.

Pripravte si krátku (max. 10 minút) prezentáciu, v ktorej odpoviete na tieto otázky:

- ❖ Kto výskum vedie dnes a čo sa tu skuma?
- ❖ Historia badania na lokalite
- ❖ Existuje v rámci archeologického tímu nejaká hierarchia? Ako sú rozdelené pracovné úlohy? Sú najímaní miestni pracovníci?
- ❖ Čím je tento výskum zaujímavý a inovatívny, a čo je naopak podľa vás zastarané?
- ❖ Aké otázky si archeológovia pri skúmaní tejto lokality kladú?
- ❖ Ako sa na výskume podieľajú študenti?

The image shows three black plastic buckets with handles, each filled with dark, rich soil. They are arranged in a row on a patch of dry, yellowish grass. In the background, there is a field of tall green grass and a low wall made of large, light-colored rocks. The scene is lit by bright, natural light, suggesting a sunny day.

Ďakujem za pozornosť